

**LIETUVOS RESPUBLIKOS SEIMO
UŽSIENIO REIKALŲ KOMITETAS**

**PAREIŠKIMAS
DĖL ALIAKSANDRO LUKAŠENKOS NETEISĖTO VALDYMO BALTARUSIJOJE**

2025 m. sausio 27 d. Nr. 105-P-8
Vilnius

Lietuvos Respublikos Seimo Užsienio reikalų komitetas,
primindamas, kad jau ilgiau kaip 30 metų trunka Aliaksandro Lukašenkos autoritarinis valdymas Baltarusijoje;

atsižvelgdamas į tai, kad nuo pat 1994 metų, ypač nuo 2020 metais suklustotų Baltarusijos prezidento rinkimų, Baltarusijos gyventojai patiria neteisėto A. Lukašenkos režimo brutalų smurtą ir sistemingas represijas, buvo visiškai užgniaužta žodžio ir susirinkimų laisvė, politiniai oponentai ir kritikai nutildyti, įkalinti ar netgi pradanginti, o už demokratiją pasisakantys opozicijos atstovai ir 2020 metais protestuose dalyvavę baltarusiai dėl persekiojimų ir grėsmių buvo priversti bėgti iš šalies;

pabrėždamas, kad žmogaus teisių padėtis Baltarusijoje negerėja – režimas laiko įkalinęs apie 1 250 politinių kalinių, toliau vykdo represijas prieš pilietinę visuomenę, nevyriausybinės organizacijas, prisidengdamas kaltinimais ekstremizmu persekioja nepriklausomas žiniasklaidos priemonės ir žurnalistus, o režimo skleidžiama dezinformacija ir cenzūra internete stiprina skaitmeninį autoritarizmą ir riboja piliečių galimybes turėti laisvus ir sąžiningus rinkimus;

smerkdamas A. Lukašenkos režimo bendrininkavimą Rusijos kare prieš Ukrainą, sąmoningą Baltarusijos integravimą į Rusijos įtakos sferą „sąjunginės valstybės“ forma ir talkinimą Rusijai, bandant destabilizuoti ne tik Europos Sąjungos (ES) ir NATO, ypač jų rytinių valstybių narių, bet ir visos Europos saugumą, pasitelkiant ir instrumentalizuotą migraciją prie ES išorės sienų, ir pakenkti ES kaimyninių šalių europiniams siekiams;

reikšdamas visapusišką palaikymą Baltarusijos pilietinei visuomenei, jos demokratinėms jėgoms ir jų lyderei Sviatlanai Cichanouskajai,

pakartoja, kad nepripažįsta A. Lukašenkos išrinkimo Baltarusijos prezidentu ir laisvės, sąžiningumo, skaidrumo principų ir demokratiniams rinkimams taikomų tarptautinių standartų visiškai neatitinkantį 2025 m. sausio 26 d. vykusį „prezidento rinkimų spektaklį“, bei ateityje galimus panašius „spektaklius“ Baltarusijoje **vertina** kaip rinkėjų valios klastotę ir mėginimą įteisinti diktatūrinį valdymą;

pažymi, kad A. Lukašenkos autoritarinis režimas yra nelegitimus, neteisėtas ir nusikalstamas;

pabrėžia, kad Baltarusijos suverenitetas priklauso baltarusių tautai, todėl bet kokie A. Lukašenkos režimo bandymai integruoti šalį į Rusiją yra ir bus laikomi neteisėtais;

ragina tarptautinę bendruomenę veikiant daugiašaliais formatais Baltarusijos autoritarinį režimą toliau visapusiškai izoliuoti, dėti visas pastangas kovoti už Baltarusijos žmonių demokratijos, laisvės, teisės viršenybės ir žmogaus teisių principų siekius, kad A. Lukašenkos režimo padaryti nusikaltimai neliktų be atsako;

pabrėžia tikslinių sankcijų ir jų nuoseklaus įgyvendinimo svarbą ir visapusės atsakomybės už karo nusikaltimus Ukrainoje ir kitus sunkius tarptautinius nusikaltimus, prie kurių vykdymo prisideda A. Lukašenkos režimas, įskaitant paties A. Lukašenkos ir kitų režimo narių patraukimo baudžiamojon atsakomybėn tarptautiniame teisme, neišvengiamumą;

visapusiškai remia Baltarusijos demokratines jėgas, vadovaujamas Sviatlanos Cichanouskajos, ir Baltarusijos pilietinę visuomenę, siekiančias demokratinės ir europinės Baltarusijos ateities, demokratinių pokyčių Baltarusijoje, kad šalyje įvyktų laisvi ir demokratiški rinkimai, būtų besąlygiškai paleisti visi politiniai kaliniai, remiama pilietinė visuomenė, žurnalistai, nevyriausybinės organizacijų atstovai, žmogaus teisių gynėjai, gyvenantys ir veikiantys tiek emigracijoje, tiek ir šalies viduje;

ragina Baltarusijos demokratinių jėgų atstovus puoselėti ir stiprinti baltarusių tautos vienybę;

kreipiasi į ES ir NATO valstybių narių parlamentus ir vyriausybes ragindamas:

- 1) nepripažinti A. Lukašenkos teisėtu Baltarusijos vadovu;
- 2) reikalauti iš A. Lukašenkos režimo nedelsiant besąlygiškai paleisti ir reabilituoti visus politinius kalinius, nutraukti politinį persekiojimą, užtikrinti atsakomybę už žmogaus teisių pažeidimus ir nutraukti režimo bendradarbiavimą su Rusija kare prieš Ukrainą;
- 3) didinti spaudimą A. Lukašenkos režimui, plečiant ir stiprinant sankcijas sektoriams ir subjektams, finansuojantiems režimą, prisidedantiems prie karo pramonės bei vykdančioms represijas prieš Baltarusijos pilietinę visuomenę, siekiant pažaboti neteisėtus jų veiksmus ir rinkimų klastojimą bei apriboti režimo galimybę prisidėti prie Rusijos karo prieš Ukrainą;
- 4) remti Sviatlanos Cichanouskajos vadovaujamas Baltarusijos demokratines jėgas, stiprinti jų legitimumą, užtikrinti visapusišką paramą demokratinėms iniciatyvoms Baltarusijoje, skirti papildomų finansinių išteklių pilietinei visuomenei stiprinti, įskaitant paramą nepriklausomoms žiniasklaidos priemonėms Baltarusijoje bei jų veiklai užsienyje.

Komiteto pirmininkas

Remigijus Motuzas